

Fra vår utenlandspost --

England har oppdaget at det ligger i Europa
Helsingborg Dagblad skriver:

«Siden 1914 har i virkeligheten krigen fortsatt — men en lang våpenhvile.

Det er den samme ulykkelige mellom-europeiske konflikt som ligger bak det hele, og som nå i det siste er munnet ut i et mellom-europeisk kaos.

De veldige makter i øst og vest er kommet helt inn på livet av hver andre, og det skyldes at det mellomliggende beltet er trampet ned. Og her ser vi opptakten til den tredje verdenskrig. Den som i 1924, talte om en ny verdenskrig, ble ansett for å være en syk pessimist. Den som i dag taler om en tredje verdenskrig er dessverre alt for realistisk.

Den amerikanske krigspolitikk gikk under første verdenskrig ut på å eliminere Europa som konkurrent og partner på verdensmarkedene, og England var kortsynt nok til å frykte den tyske konkurranse mer enn den amerikanske.

Under andre verdenskrig — lyktes det Roosevelt og mennene bak ham — og få England satset og tape sine oversjøiske interesser, har nå imidlertid funnet ut at også det ligger i Europa.

**De store blir frikjent
Dansk og norsk demokrati**

Som følge av frifinnelsesdommen over Entreprenørfirmaet Carlsen, Randers, er nu ogsaa afsagt Frifinnelsesdom over Firmaet Brandt & Ravntoft, der ved Underretten i følge «gældende Praksis» var idømt Fængselsstraff og store Bøder. Deres Omsætning ved Arbejde for Værnemagten havde været 52 Mill. Kr. Men Dommene, der forlængst er afsagt over smaa Entreprenører, Haandværkere og Købmænd, røres der ikke ved. De fleste af dem har i lang Tid siddet i Fængsel og faaet deres Forretning ødelagt. Netop for Tiden er man i Færd med at jage nogle af dem fru Hus og Hjem. Dejligt «Demokrati»!

**Domsmandene ved politiske
Sager bliver betænkelige**

«Jydske Tidende» har fra en Domsmand modtaget følgende:

«Hæng bare i med Kong Salomon og Jørgen Hattemager og faa andre til det ogsaa, indtil dem, der har Ansvaret, falder fra Taburetterne og faar deres Ansvar statueret. Her har vi andre adskillige Gange maattet være med som Domsmand ved mere eller mindre smaa Forbrydere og maattet dømme dem Hæder og Ære fra mange Aar ud i Fremtiden, og som man den Gang syntes at kunne tage Ansvaret for, fordi ens Indstilling nu var saadan, at Rættferdighed maatte ske Fyldest. Men denne Indstilling har unægtelig lidt Skibbrud, efter at man ser, hvordan Højesteret dømmer dem, der har hentet Stikkene hjem. Derfor god Jagt paa dem, der har det rigtige Ansvar, og

hold ikke inde, før de ligger paa Valen.»

Der er Grund til den største Forbavelse over, at det i det hele taget lykkedes at faa Domsmand og Dommere til at dømme efter en tilbagevirkende Lov og altsaa se bort fra, hvad Samvittigheden maatte have at sige. Alle Dommere, Domsmand og Anklagere har jo som voksne Mennesker selv gennemlevet den Tid, der skulde dømmes om, og vidste, at Ansvaret var Regeringens. Det er ingen Undskyldning, at Mænd, der objektivt skal dømme andre, lod sig drive frem af Hetz og Propaganda. For alvorlige Mennesker maa der følge urolige Nætter, saa vi forstaar godt den citerede Domsmands bitre Følelser, skriver det danske blad «Revision».

Er det stort bedre i Danmark?

I en ledende Artikel om Jugoslavien skriver «Jydske Tidende» 10. juli:

«Det stinker fælt af Blod og Ondskab fra de nye Folkedemokratier bag Jerntæppet. I Rumænien har man genindført Dødsstraffen, og for leden dømte en Militærdomstol 5 Personer til Døden, fordi de havde konspireret mod Regeringen. Hver Dag bringer sin Meddelelse om de utaalelige Forhold i disse Lande, hvor enhver mistænker hinanden, og hvor de nuværende Magthavere jager Spioner og formodede Titoister fra tidlig til sent. Det er Nazi-Terroren om igen.»

Med Forlov at spørge: Har man Ikke i Danmark indført Dødsstraffen, endda efter en tilbagevirkende Lov, hvilket ikke var Tilfældet i Rumænien? Har man ikke i Danmark fastholdt de tilbagevirkende Straffelove, skønt de med Danmarks Stemme blev forbudt af F.N.? Har der ikke i de sidste godt 4 Aar vrimlet med Spioner og Stikkere, der med Myndighedernes Billigelse har bragt Tusinder i Koncentrationslejre, hvor mange er mishandlede paa bestialsk og sædistisk Maade? Det er ikke «Jydske Tidende» eller overhovedet noget Blad ubekendt. Fej først for egen Dør. Der «stinker det ogsaa fælt af Blod og Ondskab», skriver «Revision».

(Forts. fra 4. side.)

politikere av i dag høre tale om Haagkonvensjonene. Skulde de godta dem, vilde hele rettsopp-gjøret få et grunnskudd. Og da så — —

Men skulde faren fra øst engang bli akutt, kan man være forvisset om at våre kommunister nok vil vite å grave Haagkonvensjonen fram igjen til eget bruk.

Skulde ikke denne eventualitet få selv de verste fornektene innen regjeringspartiet til å tenke seg om? Eller kanskje de vil bruke konvensjonene selv, hvis de blir henvist til å forbli i landet istedet for å dra vestover havet og la oss andre redde den hjemlige situasjon?

Mowinckel —

Forts. fra side 1.

deltagende at folk som går på jakt etter skjulte grunner og som ikke finner kjærlighet — fordi denne følelse ligger dem så fjernt — ble stående ved en hård og urettferdig dom over ham. Sannheten er den — og den bør sies — at hans sinn var så følsomt, at de former hans handlinger tok, de var et sant uttrykk for hans varme følelsesliv.» — Meget av dette passer også på Johan Ludvig Mowinckel, selv om hans utpregede bergenske form ikke var egnet til å framheve hans hensynsfullhet, som mere viste seg i handling enn i ord. Jeg har aldri stått ham så nær, at jeg har rett til å forsvare ham som venn. Men jeg har lyst til å fortelle en liten historie. Som nyankommen redaktør til Bergen skulle jeg 17. mai 1917 tale for sjøfolkene. Jeg er såpass vant til å bedømme egne og andres taler, at jeg trygt tør si, at talen uten på noen måte å være mesterverk, var fullt passabel. I «Bergens Tidende» ble jeg personlig angrepet på det groveste. I den forbindelse var jeg forsvars lps. Men da grep Johan Ludvig Mowinckel — helt umotivert kan man si — inn med et varmt forsvar. Han hadde ingen grunn — bortsett fra den ene: En mann en motstander som i den forbindelse intet kunne gjøre hadde lidt urett. Hans rent spontane reaksjon gav uttrykk for det ridderlige i hans vesen. Han hadde en kultivert manns sikre instinkter for det menneskelig riktige.

Det er til belysning av Johan Ludvig Mowinckels nasjonale innstilling en rekke brev og taler fra hans hånd. De virker på meg overbevisende. Det vil føre for langt å sitere dem. Det er også overflødig. I en tid hvor det er så alminnelig å tale om tyskerorienterte som noe nedsettende, kan det være nok å understreke at noe mindre tysk i tankegang, ord og handlinger enn — ohan Ludvig Mowinckel skal man lete lenge etter. Han manglet til og med en rekke av deres beste egenskaper: respekt for disiplin, for korrekt embetsmannsmessig administrasjon og tradisjon.

Johan Ludvig Mowinckel har gremmet seg sterkt over den bak talelse han var gjenstand for. I en «veiledning» forfattet mai-juni 1942 skriver han:

«Da jeg i mitt brev til utenriksminister Trygve Lie den 10. november 1941 skrev at «også jeg har vært gjenstand for sladder og ryktesmederiets ondskap», ante jeg ikke hvor langt denne sladder hadde nådd og ennå mindre hvilken tilslutning ondskapen hadde fått.

«I mai 1942 kom jeg til London på gjennomreise fra Stock-

holm til USA, hvor jeg etter regjeringens anmodning hadde påtatt meg en viktig oppgave. Da regjeringen mente at denne oppgave ikke var forenlig med min stilling som konsultativ statsråd, uttrådte jeg av regjeringen.

Under oppholdet i London overrakte den fungerende statsminister, utenriksminister Trygve Lie meg nedenstående henvendelse til «Den norske regjering.»

Blant de 13 underskrivere er samtlige tre admiraler i kommando, men ellers ingen militære.

Jeg hadde intet som helst forhåndskjennskap til henvendelsen og har ikke vært gitt noen anledning til å uttale meg om de ærekrenkende påstander som denne inneholder.

Jeg ønsker heller ikke nå å avgi noen personlig uttalelse, men innskrenker meg til i etterfølgende P.M. kort å erindre om den av meg fulgte «partipolitiske» linje før den 9. april 1940 samt ved en særlig dokumentasjon å la mitt politiske syn og mitt «sinnelag» etter samme datum tale for seg selv.

I dokumentasjonen er medtatt mitt manuskript til en tale holdt i Stockholm den 17. mai 1941, fordi denne tale har vært nevnt som eksempel på dette mitt «sinnelag».

Jeg beklager framkomsten av de 13's henvendelse til regjeringen — ikke av hensyn til meg personlig — men fordi den utgjør et bedrøvelig utslag av manglende vilje til samarbeide utover partipolitisk fortid i denne fedrelandets tyngste tid og av en mentalitet hos disse 13 «Regjeringens medarbeidere på utefronten» som er helt fremmed og utenkelig for de medarbeidere både på utefronten og hjemmefronten, med hvilke jeg helt siden den 9. april 1940 har hatt den lykke å kunne virke.

London—New York.
mai—juni 1942.

J. L. M.»

Man føler bitterheten bak ordene, men også forakten for dem som i en for landet vanskelig tid ikke kan holde fred. Man ser også angrepet på all den sladder, der grodde så frodig under okkupasjonen som etter frigjøringen. Hvor meget ondt blod den har satt aner vi, selv om den enkelte vel bare sitter inne med begrensede opplysninger i så henseende. Det skulle være interessant å vite om all denne sladder, den uautorisererte som den offisielt anerkjente — har utrettet noe godt. Har den bidradd til å forkorte krigen? Lettet den forholdene for folkene i det okkuperte Norge?

Lorentz Vogt.